

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DELAVSKI DNEVNIK ZA SLOVENCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY, (CETRTEK) AUGUST 6, 1936.

Najstarejši slovenski
dnevnik v Ohio
Oglesi v tem listu so
uspešni

STEVILKA (NUMBER) 185

VOLUME XIX. — LETO XIX.

AMERIŠKA ŠKOFA SE OGREVATA ZA FAŠIZEM

Skofa Schrems in Gallagher imata pohvalne besede za "protekcijo", ki jo nudi Mussoliničev fašizem italijanskim delav-

Tukajšnji dnevnik "Plain Dealer" prima v današnji izdaji kabeljsko poročilo iz Rima, katero ve povedati, da sta clevelandski katoliški škof Schrems in detroitski škof Gallagher včeraj tekton zagonjanja aktivnosti detroitskega radijskega pridigarja Coughlin postavila za vzgled "protekcijo," ki jo nudi italijansku delavstvu Mussoliničev fašizem. Oba škofa sta zanikala, da je bil Coughlin discipliniran ter izjavila, da se je Coughlin v svojih govorih držal smernic, ki jih je določila papeža Pija XI. enciklika proti komunizmu. Father Coughlin hoče protektivno sloje in njihove družine, je dejal Schrems, in isto stvar hoče papež v svoji encikliki. Fašizem jo je dal italijanskemu delavcu. Če bi američki kapitalisti ne bili tako kratkovidni, bi se tudi potrudili, da bi svojo deželo rešili pred komunizmom." (Z drugimi besedami, da bi vzpostavili fašizmo diktaturo!) — Op. ured.

Detroitski škof Gallagher, Coughlinov neposredni cerkevni predstojnik, pa je izjavil, da vajanski krogi uvidevajo potrebo drastičnih socialnih reform, da se reši svet nevarnosti komunizma in da iz tega vidika prej odobravajo kot grajajo Coughlinove govorove. Škof Gallagher je dodal, da je bil edini disciplinarni korak, ki ga je podzel proti Coughlinu, prijeljški nasvet, naj bo v bodoči polj prevoden pri izbiranju be-

To poročilo iznova potrjuje že američki katoliški krogi ogrevajo za fašistično diktaturo. Kaj neabsurdno bi bilo trditi, da se ne ogreve za fašizem, če uveli Mussoliničovo fašistično diktaturo. Takisto to poročilo ponovno dokazuje, da se američki katoliški škofe dobro zavetajo fašističnega značaja in sestavljajo političnih aktivnosti in da nimajo nič proti temu, kakor nima Vatikan sam. Isto zatiranju in preganjači krvavemu preganjaju naših primorskih bratov. Maske ce-pajo na tla!

Workers Alliance
Jutri zvečer se bo vršila v SDD na Waterloo Rd. seja. A, na kateri se bo tudi odločilo, da bo dobil piano. Odbor vajo, ki se zanimajo, da pridejo pogledati.

Operiran
Martin Gorisek, 5433 Standard Ave. je prestal hudo operacijo in se sedaj nahaja v Lutheran bolnišnici, West 25 St. in Franklin Ave., kjer ga prijatelji lahko obiščejo.

Pozdravi iz Colorado
Iz Pueblo, Colo., pošilja pozdrave ureduštvu v vsem prijateljem in znancem v Clevelandu in po Ameriki Mr. Joseph Adamich. Najlepša hvala!

Poročilo očividca o položaju na Španskem

Dežela stoji pred fašistično ali levicaško diktaturo. Pomanjkanje vojaške discipline in izvezbanosti odgovorno za težke človeške izgube na vladni strani.

LONDON. — Iz Madrida je prispealo po zraku necenzurirano poročevalca časopisne agenture Associated Press o popožaju v Španiji, ki se v jedru glasi:

Spanija stoji danes med dvema ognjem — nevarnost fašistične strahovlade in nevarnostjo od zmage piganega levicaškega režima. Ako zmagajo fašistične sile, bo dežela dobila strahovlado, ki bo sodeč po se danjih metodah rebelov zatrla vsako opozicijo v ognju in krvi. Ako pa zmagajo ljudske sile, tedaj se utegne značaj ljudske vlade v Madridu radikalno spremeniti in dežela utegne dobiti delavsko diktaturo, kajti tudi socijalistične ali komunistične vladne oblike.

Verodostojna poročila trdijo, da je ob izbruhu revolte v Madridu bilo postavljenih pred verno sodišče najmanj sto častnikov, ki so bili nato ustreljeni, dočim je mnogo vladni sovražničničnični izvršili samomor. Alik je bilo v teh tednih ubitih tudi kaj duhovnikov, se še ne ve, gotovo pa je, da se jih mnogo skriva v civilnih oblekah. Nune pa čepe v svojih samostanah.

JEKLARSKI DELAVCI ZA ROOSEVELTA

PITTSBURGH — T. H. Huntley, američki časnikar, ki se mudi v Pittsburghu in skuša razbrati sentiment jeklarskih delavcev z ozirom na prihodnjem predsedniške volitve, preročuje, da bodo jeklarski delavci v pretežni večini volili za Roosevelta. Huntley pravi, da izražajo mnenje večine teh delavcev besede: "Roosevelt je prijatelj revnih. On je prvi predsednik, ki smo ga imeli, ki misli tudi na delovno ljudstvo."

MATI UTOPILA DETE V PRALNEM STROJU

NIAGARA FALLS, N. Y. — V tukajšnjih policijskih zaporih se nahaja 26-letna Mrs. Susie Stephenson, ki je bil prijetja, ko je policija našla njenega 18-mesečnega otroka mrtvega v pralnem stroju. Iz prosekutorjevega urada poročajo da je mlada mati priznala, da je sama porinila otroka v pralni stroj ter ga držala pod vodo, dokler ni izdihnil.

ZIONCHECK BO KANDIDAT

OLMPIA, Wash. — Marion A. Zioncheck, prismuknjeni kongresnik iz države Washington, je dokazal, da se na njegove besede ni nič zanašati, ko je včeraj priglasil ponovno kandidaturo za zveznega kongresnika, dasi je pred dvema dnevnoma izjavil, da ne bo več kandidiral in da se bo popolnoma umaknil iz političnega življenja.

STAROSTNA POKOJNINA V COLORADU

DENVER. — Coloradska državna zbornica, ki jo kontrolira republikanci, je sinoči dorisala državno mesečno starostno pokojnino \$45, "dokler ne bo sprejeta zadavna zvezna zakonodaja na podlagi Town-

Ali bo sledila vladni zmagi ustanovitev čiste socialistične sendovega načrta."

Abesinska armada o groža Addis Ababo

Proti glavnemu mestu baje prodira armada 40 tisoč Abesincev, ki so oboroženi z italijanskimi strojnico.

GORE, Zapadna Abesinja. — Sem so prišla poročila, da je abesinski vojaški voditelj rasimru reorganiziral razbito abesinsko armado, ki zdaj šteje 60 tisoč vojakov, od katerih jih 40 tisoč že prodira na vzhod proti provinci Amhara, katero glavno mesto je abesinska prestolica Addis Ababa. Imrujejo četniki so oboroženi tudi z italijanskimi strojnico, katere so vzeli Italijanom. Poročila iz etiopskih virov pravijo, da je ta armada na svoji poti proti Addis Ababi prizadejala Italijanom že velike izgube.

Abesinci so se poslužili nove takatice. Najprej nameravajo Addis Ababo popolnoma izolirati, potem pa jo napasti in zavzeti. Abesinci so peljali skozi mesto Gore tudi več topov, o katerih so trdili, da so jih zaplenili Italijanom.

Iz Addis Ababe pa med tem prihaja vest, da je tja prispel ras Siyoum, bivši abesinski vojaški voditelj, da se posvetuje z italijanskim vrhovnim generalom Grazianjem, s čemer so bile razpršene trditve, da je on vodil abesinski naskok na Dessye ter ga zavezal.

COUGHLIN ISČE RADIOSKO OMREŽJE

DETROIT. — Tu se je zvedelo, da se detroitski radijski pridigar Coughlin pogaja z neko korporacijo, ki lastuje večje radijsko omrežje, katero bi Coughlin rad najel za razpošljjanje njegovih govorov v prid njegovemu kandidatu za predsednika Lemkeju. Te govorovi, ki se bodo začeli v septembру in nehalu novembra po volitvah, se bo oddajalo ponos.

Vreme

"Ameriška Domovina" se je že nekajkrat hudo obregnila ob nas zaradi oglasov o ameriških trgovskih tvrdkih. Toda včeraj se je zopet lopnila sama po jeziku ter priobčila oglas trgovca s kožuhovino Regal Furs z Euclid Ave. Mi sicer nimamo nič proti temu, saj vemo, da oglasov dandanes ni na preostajanje za tuježiščne liste, toda gospodje, to ni — doslednost! Kdor se zletačava v druge zaradi takih oglasov, bi jih sam logično moral odklanjati!

Kultura

STARSEM PEVSKEGA ZBORA NA HOLMES

Staršem pevcev mladinskega pevskega zbora na Holmes Ave. se naznana, da se vrši v petek ob 7. uri zvečer važna seja, glede odločitve nastopa skupnih zborov na razstavi. Odbor sam je vsled hekega odločka brez moči v tej zadevi in le polno številno zastopstvo od strani staršev zamore urediti zadevo. — Predsednik.

SEJA "VEROVŠKA"

Jutri zvečer se bo vršila važna seja dramskega društva Anton Verovšek v navadnih prostorih Slovenskega Delavskega Doma na Waterloo Rd. Clani se naj udeležijo.

Demokrati proti Lemkejevim peticijam

Kaže, da Lemke, predsedniški kandidat "Union stranke" in Coughlina, ne bo spravil svojega imena na glasovnico v Ohiju brez boja, kajti demokrati bodo skušali na vsak način preprečiti. Včeraj, ko so se organizatorji nove stranke pripravljali vložiti zadavne peticije s 375 tisoč podpis, je postal očitno, da bo demokratska mašina napela vse sile, da se prepreči Lemkeju, da bi prišel na glasovnico. S

stvarjo utegnje imeti opravko še sodišča. Demokrati trdijo, da državni tajnik lahko odkloni vsake peticije, ki so bile pripravljene isti čas, ko se je ustanovilo novo stranko, ki da bi moral biti organizirana mesece poprej in bi moral nominirati svoje kandidate pri primarnih volitvah, da bi se zadovoljilo ohiske volilne zakone. Praska bo vsekakor huda, kajti demokrati se dobro zavedajo, da Lemkejevo ime na glasovnici v novembetu lahko pomeni Rooseveltov poraz v Ohiju.

Za drugo mater se je odločila

ATLANTA, Ga. — Pred osemnajstimi leti se je v eni izmed tukajšnjih bolnišnic priprpel slučaj zamenjave dveh otrok, s katerim je imelo pozneje opraviti sodišče, zdaj pa je vzbudilo zanimanje širše javnosti. Mrs. Pittman in Mrs. Garner sta istega dne rodili hčerk, kateri so tako po rojstvu zamenjali, da se ni vedelo, čigava je katera. Ena izmed deklek pa je kmalu nato umrla in ostala je Louisa Madeline, katero pa sta hoteli imeti obe materi. Stvar je prišla pred sodnika, ki je odločil, naj deklica začasno ostane pri Pittmanovih, čim pa bo dovolj stara, da bo lahko odločala, pa naj sama odloči, katera je njen prava mati: In tako je Louisa Madeline živila 17 let pri zakoncu Pittmanoma, ki sta jo vlgajala kot svojo hčer. Pred včerajšnjim pa se je stvar nenašla.

Sedemnajstletna Louisa Madeline je šla od Pittmanovih k Garnerjevem ter izjavila, da je Mrs. Garner njen prava mati. "To je moja mati!" je pokazala Mrs. Garnerjevo, ki vsa ta leta ni izgubila upanja, da bo izgubljeno hčerk dobita nazaj. "O tem sem si popolnoma gotova. Pittmanove ljubim in sem jim hvaležna za vso skrb, ki so mi jo naklonili v teh letih, toda moja mati je tukaj!" je mladenka izjavila pred reporterji ter objela Mrs. Garnerjevo.

Dekle in ostale Garnerjeve hčere so si res tako podobne, da skoraj ni dvoma, da so si sestre. Toda Mrs. Pittman ne verjamene odločitve ter vztraja, da je Louisa Madeline njen hčerk. Žena je prepričana, da bo dekla spoznal svojo "zmoto," ter se vrnilo k nji.

Soc. klub št. 27 JSZ

Redna seja soc. kluba št. 27 J. S. Z. se bo vršila v petek zvečer 7. avgusta v klubovih prostorih. Vsi člani in članice stevabljeni, da se te seje udeležite brez izjeme. Na dnevnem redu je več važnih zadev, ki čakajo rešitev. Pridite! — L. Z. organizator.

Lewisova skupina je dobila ultimatum

Eksekutiva A.D.F. sklenila suspendirati deset delavskih unij, ako ne bo Lewisov Odbor za industrijsko unionizacijo razpuščen v teku prihodnjih 30 dni. V teh unijah je včlanjenih nad milijon delavcev.

Lewis izjavlja, da se njegova skupina ne bo pokorila temu odlok.

WASHINGTON, 6. avg. — Eksekutivni odbor Ameriške delavske federacije je včeraj odločil, da se suspendira za nedolčen čas deset delavskih unij, ki so se pridružile Lewisovi akciji za masno organizacijo ameriških delavcev na industrijski uniji podlagi in ki skupno reprezentira nad eno milijon ameriških unijskih delavcev, ako Lewisova skupina ne razpusti svojega odbora teku prihodnjih 30 dni. Sklep eksekutive A. D. F. ima značaj ultimativa in Lewisovi skupini, ki je bila spoznana za krivo "upora," preostaja samo dvoje — da se poda ali pa zavrne zahodno eksekutivne federacije.

John L. Lewis, predsednik mogočne unije premogarjev in vodja gibanja za masno organiziranje delavcev na industrijskih podlagah, je takoj odločno odgovoril: "Mi našega odbora ne bomo razpustili. Odbor eksekutivne odbore ne bo spremenil smernic Odbora za industrijsko unionizacijo niti ne bo vplival na njegove organizacijske aktivnosti."

Ta odločitev eksekutivnega odbora A. D. F. in Lewisov odgovor nujno vodita v razkol, do katerega utegnje priti po mnenju opozovalcev še pred praznikom Delavskega dneva in katerega posledica bo konkurenčni boj med A. D. F. in Lewisovo industrijsko skupino.

"Obračnavata" proti Lewisovi skupini je trajala tri dni in Lewisovi so bili obtoženi "upora" in "ustvarjanja dualnega unionizma." Lewis je med drugim izjavil, da je eksekutiva federacije s svojo odločitvijo dočakala, da nima nobenega smisla za dobrabit ameriških delavcev in zahteva usnemanje doma in širok Amerike, najbolj dokazujejo številke, ki kažejo, da je razstavo do danes obiskalo že en milijon in 303 tisoč in 214 ljudi iz vseh krajev Amerike. Posebnost razstave bo v nedeljo "Slovenski dan," ko bodo Slovenci deležni raznih ugodnosti in bodo oproščeni vstopnine člani raznih kulturnih in drugih društev in rojaki in rojakinje v narodnih nošah. Pričakuje se zlasti obilnega posesta od strani clevelandskih Slovencev.

Clevelandka razstava privlači ljudi

Da je Velikojezerska razstava v Clevelandu vzbudila mnogo zanimanja doma in širok Amerike, najbolj dokazujejo številke, ki kažejo, da je razstavo do danes obiskalo že en milijon in 303 tisoč in 214 ljudi iz vseh krajev Amerike. Posebnost razstave bo v nedeljo "Slovenski dan," ko bodo Slovenci deležni raznih ugodnosti in bodo oproščeni vstopnine člani raznih kulturnih in drugih društev in rojaki in rojakinje v narodnih nošah. Pričakuje se zlasti obilnega posesta od strani clevelandskih Slovencev.

Poletni industrijski zastoj izostal

Poročilo clevelandskih trgovskih zbornic kaže, da Cleveland letos poletje ni pozna občanega poletnega industrijskega zastaja in da je bilo število zaposlenih delavcev v Clevelandu v juliju celo za spoznanje višje kot v juniju in maju.

Pozdravi iz Idaho
Iz Boiseja, glavnega mesta države Idaho, nam je poslal lepo razglednico s pozdravi Mr. M. Telich, kateremu se za njevo pozornost lepo zahvaljujemo.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOST"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PTG. & PUB. CO.

VATRO J. GRILL, President

6231 ST. CLAIR AVE.—HENDERSON 5811
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
Po raznašalcu v Clevelandu, za celo leto \$5.50
za 6 mesecev \$3.00; za 3 mesece \$1.50
Po pošti v Clevelandu za celo leto \$6.00
za 6 mesecev \$3.25; za 3 mesece \$1.50
Za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$4.50
za 6 mesecev \$2.50; za 3 mesece \$1.50
Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemskie države
za 6 mesecev \$4.00; za celo leto \$8.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918
at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the
Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

OB 22. OBLETNICI SVETOVNE MORIJE

V torek je minulo 22 let, odkar je bila potegnjena zapadna Evropa v ognjeni obroč svetovne vojne. Dne 4. avgusta 1914 so nemške čete z bliskovito naglico vdrlje na belgijsko ozemlje ter začele s pohodom proti Parizu. Sledila je vojna napoved Anglije Nemčiji. Topovi francoskih utrdb okrog mesta Liege so začasno sicer ustavili nemško prodiranje, toda nadaljnje nemške armade so prodirevale v Francijo skozi Alzacijo, Lorraine in Luksemburg. Evropa se je tako rekoč čez noč spremenila v strahotno morje plamenov in krvi.

Nadaljni potek dogodkov nam je le še preživo v spominu. Osrednjo Evropo je stiskal ognjeni obroč, ki se je raztegoval in krčil, kakor se je pač obračala vojna sreča; za njim je ostajalo razdejanje in uničenje. Ozračje Evrope je pretresalo tuljenje topov, smrtonosno reglanje strojnic, vzdušovanje umirajočih, ječanje za vedno pohabljenih mladeničev in mož in obupno jokanje vdov, sirot, staršev in nevest. Bila je strahotna preizkušnja, ki je davila človeštvo štiri dolga leta, štiri leta, ki so se nam zdela dolga in strašna kot večnost. Zdelo se je, da si je zapadna civilizacija izkopala svoj grob.

Toda zadnja ura še ni bila napočila. Po štirih letih brezmiselnega norega klanja in uničevanja, potem, ko je cvet Evrope ležal pokopan v krvavem blatu bojišč in je tudi Amerika k temu prispevala svoj delež, potem, ko je bila Evropa že docela izčrpana, so naposled bojišča onemela — največje morje v zgodovini človeštva je bilo konec.

Evropa se je zaklela, da ne sme več priti do takih strahot. Tako malo časa je držala ta prisega! Kajti danes, po petih 22. letih, odkar se je začela "zadnja" svetovna vojna, smo približno ravno tam, kjer smo se nahajali l. 1914.

Vzrokov je več, a vsi so v jedru ekonomskega značaja. Zmagovalci so diktirali mir, ki je napravil iz Evrope nemogočo ekenomske spako. Posledice niso izostale: kapitalizem se je v zmedni in smrtnem strahu zatekel k ekstremnemu nacionalizmu — k fašizmu. Splošna ekonomská razvranost, ki je bila logična posledica svetovne vojne, je rodila splošno nezadovoljnost ljudskih mas in ker je bila na vzhodu vstala sovjetska Rusija in obračala oči teh množic nase, je kapitalizem v Evropi posegel po tej zadnji karti. In posledice?

Hitlerjeva Nemčija je postavila to pove k Renu, obenem pa upira pohlepne oči proti bogati ruski Ukrajini. Avstrijski grižljaj ji povzroča strahovite sline. Onostran Brehnerja pa rogovili Mussolini, kateremu so po neslavni afriški "zmagi" tako zrasli rogje, da izgleda, da ga kmalu ne bo več mogoče krotiti. In zdaj je v to itak preveč napeto situacijo planila še španska fašistična revolta, ki grozi postati iskra novega, še strahotnejšega svetovnega klanja!

Skozi ozračje Evrope drve grožnje in protigrožnje, obtožbe in protiobtožbe. Fašistični pes se trga na verigi. Francoski orel si v strahu brusi kremlje, angleški lev je strašno nervozan, ruski med-

(Dalje v 6. koloni)

Novice iz Loraina

Lorain, Ohio

Pretekli teden se je nanaglo-ma ločil od nas, namreč je umrl rojak Frank Mačerol star 65 let, zadela ga je srčna kap. Bil je član društva "Bled", SNPJ in dobro poznani tudi po drugih na-selbinah.

V torek smo pa pokopali mla-denica, 28 letnega Rudolph Ko-stena, ki je podlegel mučni bolezni jetiki. Bil je član društva Sv. Alojzija, št. 6, JSKJ in Sv. Cirila in Metoda, KSKJ. Tu za-pušča brata Josepha in sestri Mary Pavlovic in Rosi Konjar. Sorodnikom naše sožalje, pokoj-nim pa blag spomin.

Da se obvarujejo prezgodnjne smrti se moramo obrniti na do-brega zdravnika in takega, s ka-terim se lažje po domače pogovorimo. Lepo priliko imamo sedaj tukajšnji Slovenci, ker se je med nami naseli slovenski zdravnik medicin, Dr. A. L. Prijatelj, katerega podpirati je naša dolžnost. Pripada tudi k slovenskim organizacijam.

Njegov sosed, naš zdravnik Dr. Frank Mramor in Mrs. pa sta bila prevara pred dve-ma tednom, ker mesto obljub-ljenega sinčka jima je teta štor-klja pustila drugo hčerkino.

V nedeljo 9. avgusta popoldne ob 1. ure ste pa vsi, ki ste pro-sti prošeni, da prideite v malo dvorano S. N. Doma, kjer se bo vršila kratka seja Slovenskega Državljanškega kluba. Odbo-tega kluba se zanima z ostalimi lorainskimi državljanji, da iz-boljša položaj našim volilcem in mladini, torej prideite, da zveste zakaj se deluje. Letos je zelo na-peto leto glede volitev, kakor je naša dolžnost. Pripada tudi k slovenskim organizacijam.

Zbrani odborniki dr. in član-stvo SNPJ v Clevelandu PRO-TESTIRA proti vsakemu vme-šavanju od strani zasebnega ča-sopisa A. D. kakor tudi posameznih oseb, katere niso nikdar prispevale ne lepe besede, še manj pa kak cent za SNPJ in njen glasilo.

Skljenjeno, da se pošlje ta protest v priobčitev v glasilo naše organizacije SNPJ in v lokalni

Naročnik.

Zanimive vesti iz stare domovine

Huda nesreča

Iz Novega mesta poročajo: V skladislu kolodvora v Straži se je pripetila huda nesreča. Po-zakaj se deluje. Letos je zelo na-peto leto glede volitev, kakor je naša dolžnost. Pripada tudi k slovenskim organizacijam.

Letos se vršijo pikniki vsa-ka dva tedna menda zato, da se rič je bil tako zaverovan v svo-ohladimo v senčnem gozdu in pri-kozarcu pive ob tej vročini. Da pridejet pogledat pod košato dre-vje, vabijo člani društva "Broo-klyn", SDZ, na piknik 16. avgusta. Pride več gostov iz Cleve-landa. Menda bo zadnji naš pik-nik, 20. avgusta, katerega pri-redi direktorji Slovenskega Na-rodnega Doma. Ob tej priliki se bo tudi oddalo električni lika-nik. Člani Doma obetajo veliko dobre zabave, da se ne boste dol-gocasili.

Na kratkem počitniškem obisku se je mudil pri bratih in se-strah Dr. John Virant iz St. Louis, Mo.

Po 22 letih sta se ustavila pri družini John Primožič nekdanja Lorainčana Mr. in Mrs. Frank Kranjc iz Willard, Wis. ter sta tu obiskala stare prijatelje. Pol-jskim pridelkom bi tukajšnji dež veliko pomagal, sta rekla.

Protest proti "A. D."

Odborniki društva SNPJ v Clevelandu in okolici, zborujoči 31. julija 1936 v S. N. D. na St. Clair Ave so med drugim tudi razmotrivali o umazanem natol-ceanjanju in blatenju SNPJ in njenega glasila "Prosvete".

Ker dosedaj še ni A. D. pri-spevala niti ficka za SNPJ in ravno tako ne za glasilo "Pro-svete", je toraj samo posebi u-mevno, da nima najmanje pravice nadzorovati poslovanja S. N. P. J., kakor tudi ne, kaj piše glasilo "Prosvete".

Odborniki društva in članstvo bi rado vedelo, kdo, in kdaj vas je pooblastil, da se vtikate v za-deve SNPJ in njenega glasila. Ako je kateri opravičen, so to k-člani in odbori, kateri so v ta-namen izvoljeni in kateri prispe-vajo v ta namen. Ako vam ni-jasno, zakaj "Prosveta" tako pi-še, se potrudite in prečitajte pravila SNPJ, kaj določajo smernice o pisanku glasila S. N. P. J.

Ako se kateri izmed dopisnikov v svojem dopisu ne strinja z Metnega vrha pri Sevnici, ki je

provokaterstvom A. D. in neka-terih reformatorjev, je sam od-govoren za svoj dopis, ker "Pro-sveta" ne priobča dopisov brez podpisa.

Ako vam žilca ne da drugače, kakor da igrate nekakšnega va-ruha nad članstvom S. N. P. J. Potem poskrbite, da bodo druš-tva in članstvo dobili svoj de-nar iz vaše "solidine in najzanes-lijivejše banke" (North Ameri-can) pri kateri je bil eden izmed urednikov A. D. direktor. Dok-ler se pa to ne zgodi, roke proč podpisna.

časopis "Enakopravnost". Sklenjeno na sestanku društvenih odbornikov in članstva 31. julija, 1936 po Kristusu na St. Clair Ave. v S. N. D.

Za skupen sestanek dr. odbor-nikov SNPJ odbor Federacije:

Andy Božič, predsednik
J. F. Terbičan, tajnik
F. J. Koss, blagajnik

Obisk iz West Virgi-nije

Na obisk so prišli sem Mrs. Frances Rihel iz Wellsburg, W. Va., po domače Sirkova Franca iz Ziran, njen sin Martin, hčerka Luisa, poročena Demshar in zet Felix. Ustavili so se pri družini Mary in Paul Oblak, potem so si ogledali veliko jezersko razstavo in se pogostili v slo-venski gostilni.

Drugi dan so obiskali več na-sih rojakov, družine Makelj, Je-senko, Mrs. Puc in Mrs. Ursulo Korenčan, katere že niso videli 30 let. Ustavili so se tudi v go-stilni Mr. in Mrs. Frank Želez-nik na Jennings Rd. Mrs. Rihel je bila 4 leta nazaj v Clevelandu in se je naročila na list "Enakopravnost", odkar je zvesta na-ročnika. Dopadejo se ji povesti in listu želi mnogo uspeha in pozdravlja čitatelje tega lista.

Naročnik.

Drugi dan so obiskali več na-sih rojakov, družine Makelj, Je-senko, Mrs. Puc in Mrs. Ursulo Korenčan, katere že niso videli 30 let. Ustavili so se tudi v go-stilni Mr. in Mrs. Frank Želez-nik na Jennings Rd. Mrs. Rihel je bila 4 leta nazaj v Clevelandu in se je naročila na list "Enakopravnost", odkar je zvesta na-ročnika. Dopadejo se ji povesti in listu želi mnogo uspeha in pozdravlja čitatelje tega lista.

Naročnik.

Na cesti sta se srečala prija-tej in Jaka je vprašal Jožeta:

"Kako to, da te vidim na ulici, ko navadno ob tem času delaš?"

"Ali si pustil delo?"

"Ne," je odkimal Jože, "delo je pustilo mene."

"Kako to?"

"Čisto enostavno," je menil Jože, povedal Jaku, da je delal v tovarni razstreljiv ter zaklju-čil: "In ko sem danes zjutraj prišel na delo, nisem imel več kaj delati, ker tovarne nikjer več ni bilo . . ."

"V živiljenju vsakega moškega sta dve dobi," je modroval Tone pred svojo Ančko, "ko ni-kakor ne more razumeti žen-ske."

"Kateri dobi?" je Ančko za-srbelo radovednost.

"Doba pred poroko in doba po poroki."

Prijateljici sta se pomenko-vali o možitvih. "Kaj praviš," je menila prva "ali bi se poročila iz ljubezni ali zaradi denarja?"

"Kakor hočeš, razlike ne bo," se je glasil odgovor. "Ociganje na boš tako ali drugače!"

Sestletni Bobbie je tako po-zorno motril starega očetovega znanca, ki je bil prišel na obisk, da ga je le-ta začudeno vpra-šal:

"Zakaj pa me tako ogleduješ, Bobie?"

Nakar se je fantek odrezal:

"Zato, ker bi vas rad videl, kako boste pili. Oče je namreč rekel, da pijete kot krava."

ŠKRAT

Gospodarstvo in socialna pol-tika v svetu

Iz govora s. B. Krekiča na seji med-rodne urade dela v Ženevi.

Vsakletno poročilo direktorja je po-zalo socialni in gospodarski položaj, obo-lo skele, ki so zaslužili posebno pažnjo objavilo dnevnih red konference.

Mislim, da je to bilo potrebno, da si je na dnevnem redu, ni podobna ods-meca v vodi, marveč trdno in logično vezana na vsakdanjem življenjem.

Mednarodna organizacija dela si o-misla problemov, niti omi poljubno ne-objavljajo na dnevnih red konference. Sami sebe nastanejo in ona jih iz cele vrste ra-va načrte pred varnejšimi. Vprašanje so prav posebno važna, je poročilo direktorja vedno priporočalo in mislim, da bi ralo tako delati tudi dalje, da će se tudi navljaljajo tehniki argumenti, dotlej, dokler zadowljivo rešijo.

Problemi zaposlitve.

Prejšnja direktorjeva poročila so vsakokrat odrejeno poanto. Od nastopa žinske nezaposlenosti, pa problem ve-ge ne zgne več z dnevnega reda. V smereh naj se vrši borba proti nje, s skrajšanjem delovnega časa do 40 den-sko ob ohranitvi živiljenjskega stanja, drugič s opravljanjem javnih del in živiljenjih in mednarodnih obojčanj, z dvo-namnenom, da se zaposli delavstvo in moralno na poživljenje gospodarskega ljenja; tretjič z ustanovitvijo mednarodnih posredovalnice dela, da se porazdele po-ložljive delovne sile po državah in nentih.

Več let se na teh konferencah raz-ja o vprašanju zaposlitve milijonov poslenih mož in žena. Nihče ne more varijs, če pravim, da se z uspehi do-ne moremo pobahati.

Po programu svojem, ki mu je-nost že od tedaj, ko je nastal, mora-rodni urad dela, četudi uradna ustav-otok Društva narodov služiti interes-lacev. In mi v direktorjevem poro-čenju pravljeno zahtevamo podporo v vprašanjih, zlasti najobčutnejšem vpra-šaju za delavce ter da se to nahaja na dnevnem redu konference. Namesto tega je pa-čilo polno pesimizma in nesoglasja, snjimi-poročili.

Pomen javnih del.

Da naved

V Žužemberku

Kakor samoten otok se zdi Žužemberk, samoten in zapuščen. Morda je? Da, zares je samoten in zapuščen, ker nima nobnih prometnih zvez z ostalo Slovenijo. Pa zato Žužemberk ni neznan, ampak slaven v zgodovini, kar je čudno za tak kraj.

Ime ima od Eisenberg ali pa od Eisen-Bergveret, ker so baje kopali železo. Slovensko ime je sposojeno iz nemškega, toda v izgovarjavi popačeno. Neki planinski rod je pred približno 300 leti spremenil ime v Seisenberg, Slovenci pa v Žužemberk.

Leži med gorami in reko Krko, ki so jo stari prebivalci imenovali: Corcoras, čez katero vodi lesni most, blizu stoji lep in velik mlin. Takoj nad vodo se strmo dviga skalovje, ki na njem stoji velik grad, ki je obdan z mnogimi visokimi stolpi. Razgleda z gradu ni, ker so krog in krog visoke gore. Ta

koj pri gradu leži trg, z cerkvijo svetega Jakoba in farno cerkvijo na bližnjem hribu, ki ima sv Mohorja in Fortunata za patrona.

Žužemberk je bil ustanovljen okrog leta 1000. Prva zgodovina nam ni znana. Leta 1311 sta prevzela grad gospoda Walthum. Toda rodbina je kmalu izumrla. Valvazor je zasedel edinega njene potomca z imenom Heinzel, ko je bil še živ, toda na več lastnik gradu, ker so že prej prodali vso posest in grad goriškemu grofu Albertu IV. In čeprav je zgodovinar Lazius zapisal, da je bil leta 1305 lastnik goriški grof, kar pa ni mogoče, ker takrat še Chnel in Walthum nista umrli. Po Negiserjevem računanju so dobili goriški grofje grad šele leta 1373, kar najbolj odgovarja resnici.

Ko so izumri goriški grofje, je grad pripadel avstrijski vladarski hiši, t. j. Auersperškim gospodom. Najznamenitejši dogodek v dobi Auerspergovcev je pač Gregorjev napad na Žužemberk. Gregor je bil stranski sin Georga Auersperga. Rodil se je v Švici in bil tudi tam vzgojen. Leta 1559 se je drznil priti v Žužemberk z 18 Neapolci po smrti svojega očeta in brata Wolfganga. Prej je bil v špano-angloški vojni pod cesarjem Karлом V., kjer si je pridobil slavno ime. V Žužemberku je bil ravno na svečnico, ko je bil tamkaj vsakoletni sejem. Tam se ni dosti obotavljalo, temveč je še isti večer vdrl v grad in ga zasedel. Oskrbnik se je hitro spustil po vrvi z obzidju in šel po kmete. Pri tem pa je naletel na grofa Hervarta, generala hrvatske meje, ki je grad napadel in ga prevzel. Osem Lahov so vrgli čez grajsko ob-

šido, katere so sprejeli spodaj stojeci kmetje z velikim veseljem in jih nasadili na sulice. Ostale pa so v gradu z Gregorjem vred pomorili. V tej bitki je bilo 33 ljudi mrtvih, in sicer 18 Lahov, ki jih je pripeljal Gregor in 17 ljudi grofa Auersperga. Lahe so s svojim voditeljem Gregorjem nepokopane odložili v gozdu onstran reke, kjer je Gregorja raztrgal divji pršč, druge pa druge zveri.

Leta 1575 je bil gospodar Žužemberka svobodnjak Hahn Auersperški, ki je imel za ženo Ano, rojeno svobodnjakinjo iz rodovine Egkh. Nekoč jo je napadel v gradu medved in jo težko ranil. Ko je gospod Pelzhofer zaslišal grozotno kričanje, je tekel na pomoč in umoril medveda, vendar je bila pomoč zmanj, ker je bila gospa že izdihnila. Pokopala so jo 16. decembra 1575. v Ljubljani pri otočku frančiškanih. (Zorec, Stički tlačan.)

Po vrhu teh nesreč je zadela Žužemberk še večja nesreča v obliki požara. Na velikonočni pondeljek leta 1591 je ves trg z gradom vred pogorel. Ko je bil trg do polovice pozidan, je leta 1670 iznova pogorel. Kako je požar nastal, ni znano.

Zužemberk je bil ustanovljen

okrog leta 1000. Prva zgodovina

na nam ni znana. Leta 1311

sta prevzela grad gospoda Wal-

tum. Toda rodbina je kmalu

izumrla. Valvazor je zasedel

edinega njene potomca z imenom Heinzel, ko je bil še živ,

toda na več lastnik gradu, ker

so že prej prodali vso posest in

grad goriškemu grofu Albertu

IV. In čeprav je zgodovinar

Lazius zapisal, da je bil leta

1305 lastnik goriški grof, kar

pa ni mogoče, ker takrat še

Chnel in Walthum nista umrli.

Po Negiserjevem računanju so

dobili goriški grofje grad šele

leta 1373, kar najbolj odgovar-

ja resnici.

Ko so izumri goriški grofje,

je grad pripadel avstrijski vla-

derski hiši, t. j. Auersperškim

gospodom. Najznamenitejši do-

godek v dobi Auerspergovcev je

pač Gregorjev napad na Žužem-

berk. Gregor je bil stranski sin

Georga Auersperga. Rodil se

je v Švici in bil tudi tam vzgojen.

Leta 1559 se je drznil priti v

Žužemberk z 18 Neapolci

po smrti svojega očeta in brata

Wolfganga. Prej je bil v špano-

angloški vojni pod cesarjem

Karlom V., kjer si je pridobil

slavno ime. V Žužemberku je

bil ravno na svečnico, ko je

bil tamkaj vsakoletni sejem.

Tam se ni dosti obotavljalo, tem-

več je še isti večer vdrl v grad

in ga zasedel. Oskrbnik se je

hitro spustil po vrvi z obzidju

in šel po kmete. Pri tem pa je

naletel na grofa Hervarta, ge-

naperadel in ga prevzel. Osem

Lahov so vrgli čez grajsko ob-

šido, katere so sprejeli spodaj

stojeci kmetje z velikim vesel-

jem in jih nasadili na sulice.

Ostale pa so v gradu z Gregor-

jem vred pomorili. V tej bitki

je bilo 33 ljudi mrtvih, in sicer

18 Lahov, ki jih je pripeljal

Gregor in 17 ljudi grofa Auers-

perga. Lahe so s svojim vod-

iteljem Gregorjem nepokopane

odložili v gozdu onstran reke,

kjer je Gregorja raztrgal divi

drugi pa druge zveri.

Ime ima od Eisenberg ali pa

od Eisen-Bergveret, ker so baje

kopali železo. Slovensko ime

je sposojeno iz nemškega, toda

v izgovarjavi popačeno. Neki

planinski rod je pred približno

300 leti spremenil ime v Seisen-

berg, Slovenci pa v Žužemberk.

Leži med gorami in reko Krko,

ki so jo stari prebivalci imeno-

vali: Corcoras, čez katero vodi

lesni most, blizu stoji lep in

velik mlin. Takoj nad vodo se

strmo dviga skalovje, ki na

njem stoji velik grad, ki je ob-

dan z mnogimi visokimi stolpi.

Razgleda z gradu ni, ker so

krog in krog visoke gore. Ta

koj pri gradu leži trg, z cer-

kvijo svetega Jakoba in farno cer-

kvijo na bližnjem hribu, ki ima

sv Mohorja in Fortunata za pa-

tronoma.

Zužemberk je bil ustanovljen

okrog leta 1000. Prva zgodovina

na nam ni znana. Leta 1311

sta prevzela grad gospoda Wal-

tum. Toda rodbina je kmalu

izumrla. Valvazor je zasedel

edinega njene potomca z imenom

Heinzel, ko je bil še živ,

toda na več lastnik gradu, ker

so že prej prodali vso posest in

grad goriškemu grofu Albertu

IV. In čeprav je zgodovinar

Lazius zapisal, da je bil leta

1305 lastnik goriški grof, kar

pa ni mogoče, ker takrat še

Chnel in Walthum nista umrli.

Po Negiserjevem računanju so

dobili goriški grofje grad šele

leta 1373, kar najbolj odgovar-

ja resnici.

Ko so izumri goriški grofje,

je grad pripadel avstrijski vla-

derski hiši, t. j. Auersperškim

gospodom. Najznamenitejši do-

godek v dobi Auerspergovcev je

pač Gregorjev napad na Žužem-

berk. Gregor je bil stranski sin

Georga Auersperga. Rodil se

je v Švici in bil tudi tam vzgojen.

Leta 1559 se je drznil priti v

Žužemberk z 18 Neapolci

po smrti svojega očeta in brata

Wolfganga. Prej je bil v špano-

angloški vojni pod cesarjem

Karlom V., kjer si je pridobil

slavno ime. V Žužemberku je

bil ravno na svečnico, ko je

bil tamkaj vsakoletni sejem.

Tam se ni dosti obotavljalo, tem-

več je še isti večer vdrl v grad

in ga zasedel. Oskrbnik se je

hitro spustil po vrvi z obzidju

in šel po kmete. Pri tem pa je

naletel na grofa Hervarta, ge-

naperadel in ga prevzel. Osem

Lahov so vrgli čez grajsko

